

HÍR MONDÓ

VÁLTOZÁSOK A KÖNYVTÁRBAN

A Megyei Könyvtár fenntartója a Nógrád Megyei Közgyűlés Hivatala. Mint fenntartó, biztosítja a Könyvtár működéséhez szükséges költségvetési összeget.

A Megyei Közgyűlés költségvetése 140 millió Ft-os hiánnyal készült el, és ezt a kormány kiegészítő támogatása csak részben pótolta (50 millió Ft). A fennmaradó (90 millió) hiány következtében rendelte el a Megyei Közgyűlés Hivatala minden megyei intézmény költségvetésének módosítását, ami a Könyvtár esetében 5,1 millió Ft-tal kevesebb fedezetet jelent.

A helyzet csak az eddig végzett munka visszafejlesztésével, intézményi átszervezéssel oldható meg. Ez pedig a következőket jelenti:

- 1./ Funkciók, feladatok, szolgáltatások megszüntetése, ill. feladatkörök összevonása
- 2./ Ezek személyi vonzatai, vagyis létszámcsökkentés
- 3./ Beszerzések mértékének csökkentése /anyag, technika, dokumentum/
- 4./ A rezszi csökkentése, ami erősen kihat a nyitvatartásra.

1991. augusztus 1-től a Megyei Könyvtárban új nyitvatartási rend szerint dolgozunk. Hétfőtől-péntekig naponta 10-18 óráig fogadjuk olvasóinkat. A szombati szolgáltatások megszűnnek.

A városi fiókkönyvtárak - ideiglenesen - augusztusban zárva tartanak. Közülük csak a somoskőújfalvai és a Gerelyes Endre Művelődési Házban működő könyvtárak fogadják olvasóikat.

A jövőben csak olyan rendezvényeket tudunk szervezni, melyek belépődíj-sok vagy önköltségeselek. (Pl: nyelvtanfolyamok)

A külső vezetőkkel működő kiscsoportokat szeptember 1-től nem működtetjük. Továbbra is helyet adunk azonban a Balassi Bálint Asztaltársaságnak.

Megszüntetjük a videofilm-kölcsönzést, mivel a gyarapításra, pótlásra nincs lehetőségünk.

Megváltozott a késedelmes olvasók felszólításának rendje: ezentúl csak egy felszólítót küldünk ajánlott levélben. A késedelmi díj mértéke könyvenként 10.- Ft + postaköltség + kezelési költség.

Tekintettel az árak emelkedésére, ill. a költségvetés módosítására a lapok, folyóiratok valamint a könyvek választékának, példányszámának mérséklésére kényszerülünk.

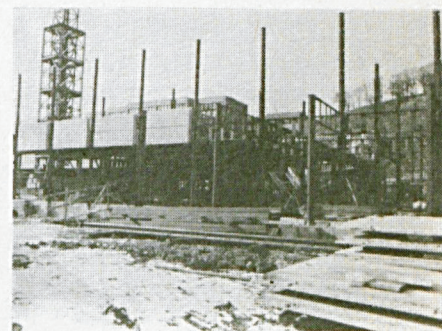
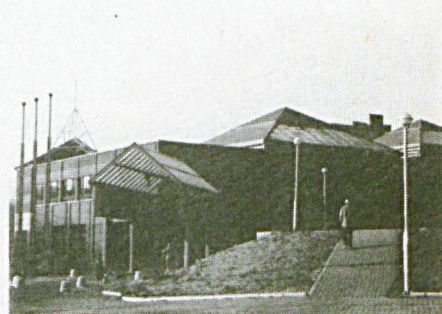
Megszüntetjük az iskolai könyvtárak megyei hálózati-módszertani gondozását.

* * *

Kedves Olvasóink!

Augusztus 1-től kevesebb munkatársunk segítheti Önöket a könyvtárhasználatban. Törekvésünk azonban, hogy a csökkentett nyitvatartási időben is az eddig megszokott színvonalon végezzük szolgáltatásainkat. Kérjük, hogy fogadják megértéssel kényszerű intézkedéseinket!

FELÉPÜLTÜNK! - LEÉPÜLÜNK?

Augusztus - Szűz hava

A régi római naptár hatodik hónapját eredetileg "Hatodiknak", Sextilisnek hívták. I. e. 8-ban szenátusi határozattal kapta Augustus császárnak hódoló, mindmáig használatos nevét. A szenátus azért épp ezzel a hónappal kedveskedett a princepsnek, mert ekkor nyerte el első consulatusát és hódította meg Egyiptomot.

Augusztust tüzes ifjú jelenítette meg lángszínű ruhában, szárazságtűrő virágokkal ékesítve. Jobbjában a Szűz jelét tartotta - augusztus 24-én kezdődik a Szűz hava -, baljában kosarat a hónap terményeivel. Augusztus régi magyar neve Kisasszony hava, Szűz hava. Az augusztus 24-től szeptember 23-ig tartó csillagászati hónapot ma is Szűz havának nevezik, noha a Nap a valóságban már egy bő hónappal később lép a csillagképbe. Egykor az augusztust, az aratás, betakarítás hónapját értették alatta.

A Szűz csillagkép legfényesebb csillaga a nappálya szomszédságában pislogó Spica ("Kalász"). A mezopotámiai eredetű elnevezés abból az időből származik, amikor a kalász beérését az égi Kalász aranyba, fénybe öltözése jelezte. A név régiségére vall, hogy a kalászos Szűz már a klasszikus ókorban sem felelt meg jelzői szerepének, annak ellenére, hogy a civilizáció centruma is közben lassan északra tolódot, amivel az aratás időpontja is későbbre került, követve az ős-pont felé mozduló csillagképet. Valamikor a közel-keleti "neolitikus forradalom" idején, az i. e. 7-5. évezredben adhatott jelt a Kalász az aratás megkezdésére.

Új állami ünnepünk: augusztus 20

1991. évi VIII. törvény a Magyar Köztársaság állami ünnepéről

Az Országgyűlés a Magyar Köztársaság államiságáról történő méltó megemlékezés céljából az alábbi törvényt alkotja:

1.§ A Magyar Köztársaság nemzeti ünnepei: a, március 15-e, az 1848-1849-es forradalom és szabadságharc kezdetének, a modern parlamentáris Magyarország megszületésének napja, b, augusztus 20-a, államalapító Szent István ünnepe, c, október 23-a, az 1956. évi forradalom és szabadságharc kezdetének, valamint a Magyar Köztársaság 1989. évi kikiáltásának napja.
2.§ Az 1.§-ban említett nemzeti ünnepek közül augusztus 20-át az Országgyűlés hivatalos állami ünnepé nyilvánítja.

INDOKLÁS

Ünnepeink egységes szemléletű rendszerezése az elmúlt évtizedekben nem történt meg. Emellett a hatályos jogszabályok az egyes történelmi események állami vagy nemzeti ünnepé nyilvánításával összefüggésben egymásnak ellentmondó és meghaladott rendelkezéseket is tartalmaznak.

Az előzőekben említettek, valamint az a tény, hogy az ünnepeinkhez kapcsolódó események a magyar történelem, illetőleg a történelmi tudat ápolása szempontjából meghatározó jelentőséggel bírnak, egyaránt indokoltá te-

szik, hogy ezeknek az eseményeknek az évfordulói egységes elvek alapján kerüljenek rendelkezésre.

A nemzeti ünnepek valamelyikének állami ünnepé nyilvánítása új államiságunk megünneplése, az állami kitüntetések adományozása, valamint egyéb, a protokolláris és diplomáciai kapcsolatokban szokásos érintkezések szempontjából indokolt. Erre irányul a törvényjavaslat 2. §-a, amely az 1. §-ban felsorolt nemzeti ünnepek közül augusztus 20-át nyilvánítja hivatalos állami ünnepé.

István király

100 éve halt meg

HAAN LAJOS

Nógrád megye tudós szülöttje

Haan Lajos 1818. szeptember 13-án született Sámsonházán. Édesapja a sámsonházi evangélikus parokián látta el a papi teendőket, majd hivatásának folytán Békéscsabára települt át családjával.

A gyermek Haan Lajos tehetsége korán megmutatkozott. Tanulmányait Mezőberényben, Eperjesen kitűnően végezte. Kiemelkedett a filozófia és teológia tantárgyak terén elért eredményeit tekintve, s a helyi önképző társaságban - Eperjes - is gyakran vezetőként szerepelt.

Az iskolák elvégzése után rövid ideig nevelősködött, majd a jénai egyetemen tanult.

Hazatérte után Békéscsabán egy új polgári iskola tanára lett, de a papi feladatainak is mindig eleget tett.

Figyelme a történelmi kutatómunka felé fordult, művei egymás után jelentek meg: "Békés-Csaba mezővárosa hajdani és mostani állapotjáról," "Ó- és Új-Nagylak történetei", "Időszaki Tábla a magyarhoni evangélikus egyház történetéhez".

Helytörténelmi munkásságának eredményeként értékes monográfiákat írt "Békés-vármegye hajdani", "Bél Mátyás életrajza" és "Dürer Albert családi nevééről és családjának származási helyéről" címekkel. Mindezek elismeréseként 1877-ben a Magyar Tudományos Akadémia tagjai közé emelte.

A kutatómunka és a publikálás mellett nem kerülte el figyelmét a helyi művelődési törté-

nelmi társulat szervezése sem. Jó szervezőként, nagyszerű előadóként ezeket vonzott egy-egy papi szónoklata is.

Mint szlovák nemzetiségű tudós ember kutatója volt a magyarországi szlovákság irodalmának. A nemzetiségi kérdésben a dualizmus-korabeli viszonyok között vallotta: "... a sok nemzetiségű hazát, csak fiainak magas eszmények és közös célok felé irányuló, testvéries együtt-működése teheti nagygyá és boldoggá".

Haan Lajos tartalmas életútja 1881. augusztus 12-én szakadt meg.

Halálának centenáriumán Békéscsabán tudományos ülészakot rendeznek; Sámsonházán pedig felavatják és megkoszorúzzák a szülőháza helyén álló épületen elhelyezett emléktábláját.

GYEREKEKNEK

Tudod-e?

DRÉGELY VÁRA

A tatárjárás idején említik először a várat. Csák Máté birtokossága idején Hont várme-gye székhelye. Később jelentőségéből egyre veszt, az 1400-as évek végén már csak vadászkastélynak használják. Nógrád eleste után a végvári láncolat hangsúlyos eleme. A korszerűtlen, rossz állapotban lévő várat Szondi György vezetésével a védők mindha-lálíg tartják. 1552. július 10-én hősiessen harcolva, az utolsó szál emberig elesnek. A törö-kök az Ipoly mecsarai között fekvő falu temploma körül palánkvárat építenek. A ti-zenöt éves háborúban a magyar seregek meg-szerzik. Fontos szerepet játszik Boeckai és Bethlen harcaiban, a törökök 1633-ban már csak rövid időre tudják elfoglalni. Soha töb-bé nem nyert különösebb jelentőséget késő-bi történelme folyamán.

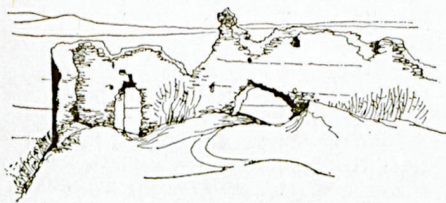
Egy 444 m magas vulkanikus kúpon mere-deznek a várromok: néhány hosszanti várfal, valamint két félkörű torony maradványai. A vár külső és belső (felső) várból állt. A felső várba a sziklába vágott folyosó vezetett, melynek alsó nyílása és néhány lépcsőfoka ma is látható. A vár északnyugati falán, hősi védelmének 400 éves évfordulója alkalmából emléktáblát helyeztek el.

Magyarország. 1990.

Hernády Károly: Nógrádi várak. 1982.

Szombathy Viktor: Nógrádi útikalauz 1976.

Vártúrák kalauza. 1975.

Drégely-vár romjai

NYÁR A GYERMEKKÖNYVTÁRBAN

Augusztus havi szünidei program

Minden HÉTFŐN és PÉNTEKEN

videomozit:

Műsor:

5. Tüskevár (ifjúsági film)
9. Keménykalap és krumpliorr (ifjúsági film)
12. Állatszeliódtők (szovjet játékfilm)
16. Gyermekfüzér (rajzfilmek gyerekeknek)
19. Vadnyugati mackókaland (báb-mese-film)
23. Hahó, Őcsi (ifjúsági film)
26. Hahó a tenger (ifjúsági film)
29. Bogács (magyar játékfilm)

A hónap MINDEN KEDDI NAPJÁN láncot fűzhetsz színes gyöngyből. SZERDÁN "NAGY A VILÁG"-sorozatunk-ban megismerkedhetsz más országok gyere-

Sorozataink

Tudod-e, hogy a nyomozókutya ké-pes követni a bűnözőt több mint két-na-pos nyomát, de a szagnyomok alapján tudja azt is, mekkora az üldözött előnye? Hogy a delfinek több száz kilométerről tudnak egymással énekelve beszélgetni? Vagy láthat-juk-e valaha is őrbeli testvéreinket? Ilyen és hasonló rendkívül érdekes kérdésekre ad választ a természet titkait fűrkésző új könyvsorozat, amely Európa jónéhány országában már nagy sikert aratott. Eddig több mint 20 millió példány jutott el az olvasókhöz.

Magyarországon eddig az alábbi kö-tetek jelentek meg:

Dröschel: Ahogy az állatok látnak, hallanak és éreznek

Deimer: Bálnák és delfinek

Haber: A csillagok

Igen gazdag és szép a kötetek il-lusztrációs anyaga: régi fametsze-tek, magyarázó színes ábrák, fantá-ziarajzok váltakoznak szenzáció-számba menő fényképfelvételekkel. A gyermekolvasókon kívül minden érdeklődő, a felnőttek is hasznosan olvashatják a sorozat könyveit.

Rejtvény

Egy kérdés - három felelet

Számos általánosan használt kifeje-zésnek története van. Ezek közé tar-tozik az ágrólszakadt szó is. Kutat-tunk az eredete után, és három ma-gyarázatot is találtunk. Melyik a pontos?

1. Az erdőkerülőket, akiknek az ágak gyakran ronggyá szaggatták a ruháikat. Egyébként sem voltak gaz-dag emberek, s lassan minden ron-gyos ruhájú szegényt is így nevezték.

2. Az ág régen akasztófát is jelen-tett, mert gyakran végeztek a go-nosztevők a fa ágain. Aki onnan megmenekült, például letörött az ág, az volt az ágrólszakadt. Ami eb-ben az esetben felért egy gazdag-sággal...

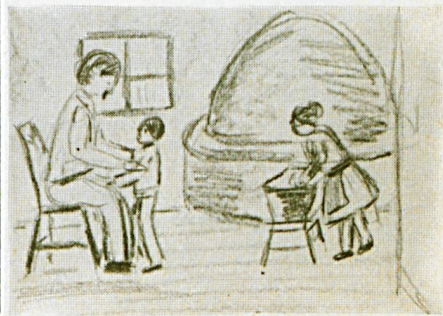
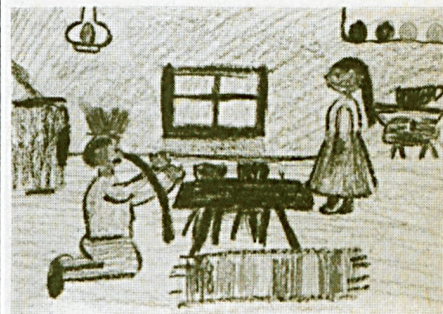
3. Régen fonnyadt körtéhez hasonlí-tották az elhagyott embereket, mert a fonnyadt körte, ha már senkinek sem kell, leszakad az ágról. Innen az ágrólszakadt elnevezés, ami azt jelentette: felesleges, senkinek sem kell.

Beküldési határidő: 1991. augusztus 20.

A júliusi rejtvény helyes megfejtése: VÁNDOR

A helyes megfejtést beküldők közül könyvvju-talomat nyertek: Kállay Csilla Salgótarján, Kertész u. 11., Farkas Gábor Salgótarján, Zalka Máté út 13/a., Tózsér Györgyi Salgó-tarján, Alkotmány u. 5. 1/7., Hajdú Bernadett Salgótarján, Zöfka út 8., Oláh Teréz Salgótar-ján, Pécskő út 12/B.

JÚLIUSI GYERMEKRAJZOK

keinek életével és játékaival. (5-8. osztályos tanulóknak)

CSÜTÖRTÖKÖN: Hol volt, hol nem volt... kirándulás a mesék birodalmába, ahol eljátsz-hatod, bábozhatod, lerajzolhatod kedves me-sédet, mesehősödöt. (1-4. osztályos tanulóknak)

MINDEN NAP: Rejtvényszák - sok-sok fel-adványát megfejtheted és értékes holmikat nyerhetsz.

Augusztus 14-én és 28-án BEÜLÖNK AZ IDŐÉPBE...és visszamegyünk a magyar történelem harcos, izgalmas, sorsdöntő kor-szakaiba. (5-8. osztályos tanulóknak)

Valamennyi program kezdési ideje: délután 2 óra.

Vidám szünidőt kívánunk és szeretettel vá-runk!

A HÓNAP KÖNYVE

Tittel Pál: Rövid tudósítás a Buda-Pesti torony órák regulázása végett adandó jelek idejéről s módjáról négy közhasznú tábla toldalékkal

Tittel Pál 1784. június 29-én született Pásztón. Szülei Pásztón élő polgárok voltak. A tehetséges fiatalember Gyöngyösön, Kecskeméten majd Egerben végezte tanulmányait.

Az egri érseki iroda hamar felfigyelt Tittel Pálra. Kezdetben matematikát tanított, majd érseki felkérésre, az egri liceumi csillagvizsgáló vezetői feladatainak ellátására készült.

1810-ben Bécsbe ment, s a kor tehetséges csillagászaival vett órákat. Felkészülésében jelentős szerepet játszott Gauss, aki a korabeli német neves természettudósokkal is megismerette Tittel Pált.

1818 februárjában Tittel véglegesen visszatért Egerbe, ahol azonban szakmai frígységgel, gáncskodással kellett megküzdnie.

1824-ben Budára települt; a budai gellérthegyi csillagvizsgáló új lehetőséget biztosított Tittel Pálnak. Nagy tiszteletet vívott ki magának szakmai tudásával. Gyakori vendége volt Széchenyi István is.

Termékeny esztendőket következtek az alkotás szempontjából. A Magyar Tudós Társaság matematikai műszótárának címszavait ő írta. Az első magyar nyelvű lexikon, a "Közhasznú Esmeretek Tára" megalkotásában szintén részt vett.

Könyvtárunk helyismereti különgyűjteménye rendelkezik Tittel Pál 1830-ban megjelent fentebb bemutatott könyvével. Ez a könyvecske részletesen tartalmazza azokat a tudományos érveket és gyakorlati teendőket, amelyek segítségével Tittel Pál szerint: "Budán s Pesten valamennyi torony órákat, valamint egyéb álló, függő zseb órákat is, igen könnyű lesz egymás között egységbe, mind a nap által ki jelelt idővel rendben tartani."

Tittel Pál tervei között szerepelt a "Népszerű csillagászat" a "Matematikai földleírás" és a "Magyar égi és földi golyó" c. munkák megírása is.

Egészsége azonban korán megromlott. 160 évvel ezelőtt, 1831. augusztus 26-án, 47 éves korában hunyt el.

RÖVID TUDÓSÍTÁS

BUDA-PESTI TORONY ÓRÁK
REGULÁZÁSA VÉGETT
ADANDO JELEK IDEJÉRŐL S MÓDJARÓL,
NÉGY
KÖZHASZNÚ TÁBLA
TOLDALÉKKAL

ÍRTA

MAGYAR KIRÁLYI UNIVERZITÁSHOZ TARTOZÓ SZENT-GELLÉRT HELYI TSHLLAG ÓR TORONY ELŐLJÁRÓJA.

EVAN AZON K. FO. OSKOJA TEL. SZÁZADOS ENNEL ALKALMAVAL.

B U D Á N

MAGYAR KIR. EGYETEM BETŰÍVEL 1830.

ÚJ PERIODIKÁK

1989-től a lapkiadás mennyiségi mutatói robbanásszerűen megváltoztak. Naponta jelennek meg új, mégújabb legújabb lapok. S bár intézményünk az áremelkedések miatt többszáz lap előfizetését kényszerből lemondta, mégis igyekszik a friss, az új lapok közül legalább néhányat olvasóink rendelkezésére bocsátani.

Ezeket szeretnénk most az Önök figyelmébe ajánlani:

Nógrádi lapok:

GYÁRMATI SZABADSZÁJ. Közéleti, városi politikai magán kiadású lap

HÉTFÉGI EXTRA. Észak-Magyarországi hetilap

KÖZ-PONT. Balassagyarmati közéleti információs havilap

PÁSZTÓI HÍRLAP. Önkormányzati városi politikai tájékoztató

SALGÓTARJÁNI (RÖP) LAPOK. Közéleti felvilágosító magán kiadású lap

SZENDEHELYI HÍREK. Önkormányzati, közéleti havilap

SZURDOK. Mátratefnyeci havi krónika

VÁROSHÁZI TUDÓSÍTÁSOK. Salgótarjáni Polgármesteri Hivatal tájékoztató kiadványa

Napilapok, hetilapok:

ÁLLÁSKÖZVETÍTŐ. Munkavállalók és munkaadók hetilapja

HETI KIS ÚJSÁG. Politikai hetilap

HETI MAGYARORSZÁG. Politikai és társadalmi hetilap

SPORT PLUSZ FOCI. Független demokratikus sporthetilap

ÚJ MAGYARORSZÁG. Polgári napilap

Folyóiratok:

ARÁNY KÖTŐTŰ. Havonta megjelenő kötet magazin

BUTIK. Olasz-magyar képes havi divatmagazin

DANUBIUS. Közép-európai társadalmi havilap

EGYHÁZ ÉS VILÁG. Kéthetente megjelenő protestáns lap

FES TALLOZÓ. Nemzetközi szociáldemokrata tájékoztató

FILLÉRES ÖTLETEK. Divat, kézimunka, lakberendezés, szépségápolás praktikus ötletei

FILM SZTÁR. Havi kulturális művészeti magazin

A HÓN. A Magyar Politikai Foglyok Szövetségének társadalompolitikai újsága

KÖZHÍRNÖK. A Közszolgálati Szakszervezetek havilapja

MAGYAR LÉTTRE INTERNATIONALE. Negyedéves európai kulturális folyóirat

MAGZAVÉDELLEM. A Magzavédező Társaság negyedéves lapja

NEVELÉSTÖRTÉNETI TÁJÉKOZTATÓ. Az OPKM neveléssel, oktatással foglalkozó negyedéves lapja

NYUGATI MAGYARSÁG. A nyugati magyarok társadalompolitikai, közéleti havilapja

ÖN KOR KÉP. Liberális önkormányzati havilap

RÁZENE. Rákosmenti Zenebarát Kör komolyzenei tájékoztatója

SZÉKELY ÜTKERESŐ. Székelyudvarhelyi közéleti, művelődési, irodalmi havilap

SZÍNES SZÁLLAK. Negyedéves kézimunka-magazin

SZÓSZÓLÓ. Tudományos Dolgozók Szakszervezetének havilapja

SZÖVEITKEZÉS. Szövetkezeti Kutatóintézet fél éves tájékoztatója

TÁVLATOK. Világnézeti, lelkeségi és kulturális negyedéves folyóirat

ÚJ MAGYAR HÍREK. Magyarok világlapja. Független havi magazin

ÚJ PEDAGÓGIAI SZEMLE. A Magyar Pedagógiai Társaság és az Országos Közoktatási Intézet lapja

VÁM-ZOLL. Vámpolitikai tájékoztató

KIÁLLÍTÁS

A Balassi Bálint Asztaltársaság képzőművészeti kiállítását 1991. július 29-én 16 órakor KUN ZSUZSA, a Városi Önkormányzat Kulturális és Sportbizottságának elnöke nyitotta meg.

A kiállítás 1991. augusztus 31-ig tekinthető meg a Balassi Bálint Nógrád Megyei Könyvtár emeleti csarnokában.

BARÁTHI ZOLTÁN:

- Öreg zenész
- Vendégváró

NYELVTANFOLYAMOK A MEGYEI KÖNYVTÁRBAN

Szeptemberben könyvtárunk újra várja a nyelveket tanulni szándékozókat! Megfelelő számú jelentkező esetén

ANGOL

FRANCIA

NÉMET

kezdő és haladó csoportokat szervezünk felnőttek és gyermekek részére.

A felnőtt-tanfolyam óraszámja 120 (heti 2x2 óra), díja 7.500.-Ft. A gyermektanfolyam óraszámja 80 (heti 1x2 óra), díja 5.000.-Ft.

Jelentkezési határidő: augusztus 30.

Telefon: 16-777

- 27-es mellék: Gyetvainé Szorcsik Angéla

- 31-es mellék: Magyarai Tamás

NYITVATARTÁS

Hétfőtől-péntekig 10-18

TELEFONSZÁMAINK
Központ 16-777

MELLÉKÁLLOMÁSOK

Általános tájékoztató 31
Kölcsönzés nyilvántartás 28
Szaktájékoztató 25
Gyermekkönyvtár 32
Városi módszertan 20

HÍRMONDÓ Kiadja a Balassi Bálint Nógrád Megyei Könyvtár. Felelős kiadó: Szabó Ernő-né mb. ig. Megjelenik: havonta III ISSN 0865-5286. Szerkesztőbizottság: Balogh Zsuzsanna, Kojnok Nándor, Medve Ilona, Oroszné Katona Anna, Várkonyi Istvánné